

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Finansų rinkos dalyvių veikla

Bankų veiklos apžvalga

2021 m. III ketvirtis

Bankų veiklos apžvalga
Serija „Finansų rinkos dalyvių veikla“
2021 m. III ketvirtis

ISSN 2335-8319 (online)

Leidinį parengė
Lietuvos banko
Bankų ir draudimo priežiūros departamento
Bankų priežiūros skyrius

Pasiteirauti:
info@lb.lt
+370 800 50 500

© Lietuvos bankas
Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius
www.lb.lt

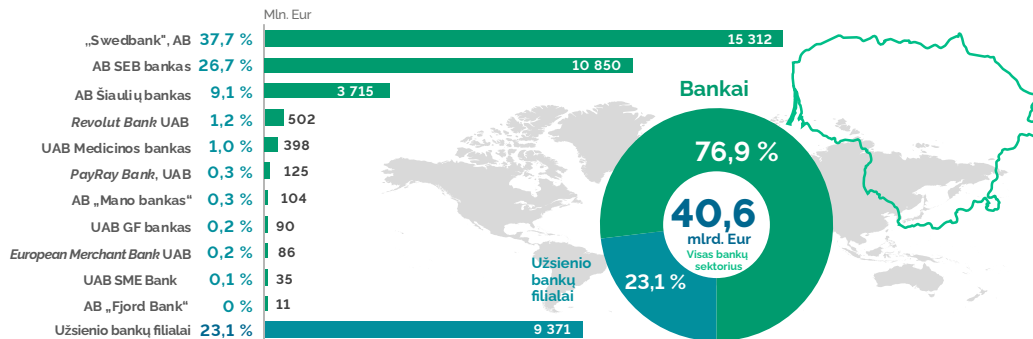
Rinkos dalyviai

12 Bankų

6 Užsienio bankų filialai

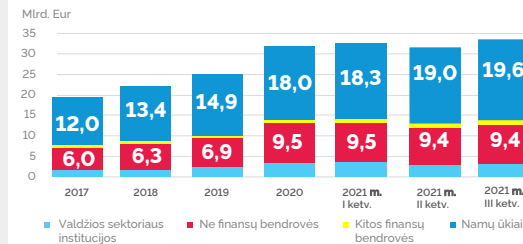
Turtas

Rinkos dalys pagal turta

Indėlių ir paskolų dinamika Lietuvoje

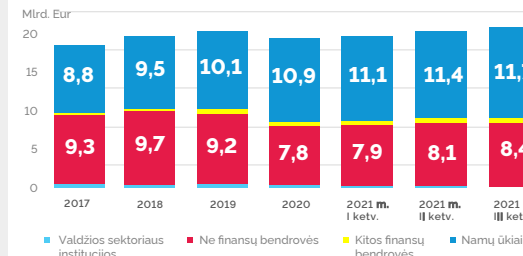
Indėliai

+2,9 %
Namų ūkiai

» Namų ūkių indėliai ir toliau išsiskyrė gana ženkliu augimu, ne finansų bendrovių indėlių augimas buvo nedidelis

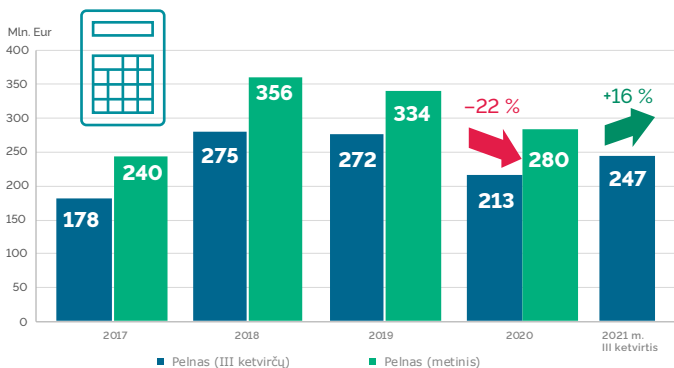
Paskolos

+2,5 %
Būsto paskolos

» Paskolų portfelis augo visuose segmentuose: labiausiai didėjo paskolos ne finansų bendrovėms ir namų ūkiams

Pelnas

» Bankai uždirbo 34,1 mln. Eur daugiau pelno – daugiausia dėl paskolų vertės sumažėjimo išlaidų atkūrimo

Paskolų vertės atkūrimas (pokytis per metus) +58,8 mln. Eur

Veiklos riziką ribojančių reikalavimų vykdymas

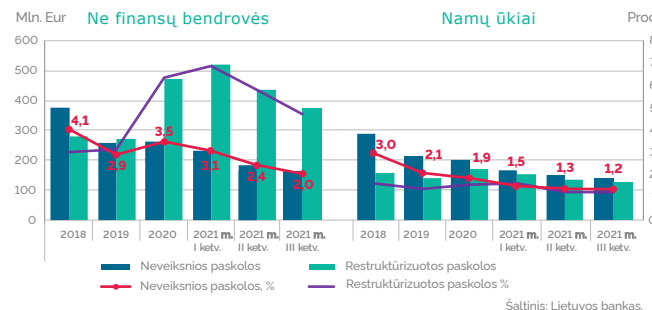
Kapitalo pakankamumo rodiklis	22,6 % ✓	Padengimo likvidžiuoju turtu (LCR) rodiklis	450 % ✓
Sverto rodiklis	6,75 % ✓	Grynojo pastovaus finansavimo rodiklis (NSFR)	194 % ✓

» Bankų kapitalo pakankamumo lygis toliau tēbėra aukštas

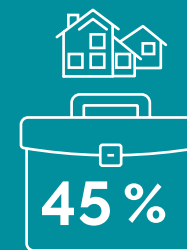
» Likvidumo padėtis tebėra labai gera, o didžiuosiuose bankuose likvidumas yra netgi perteklinis

» Sverto rodiklis daugiau nei dvigubai viršija minimalią ribą

Paskolų kokybė 2018–2021 m. III ketv.

» Lūkesčiai dėl paskolų portfelio kokybės perspektyvų išliko pozityvūs

Būsto paskolų portfelio dalis visame paskolų portfelio siekia 45 proc., tačiau dėl atsigavusio skolinimo ne finansų bendrovėms (verslui) ši dalis kiek sumažėjo

2021 m. trečiąjį ketvirtį bankų sektorius dirbo pelningai, pelno augimui didžiausią įtaką toliau darė paskolų vertės sumažėjimo išlaidų atkūrimas. Paskolų portfelį labiausiai didino paskolos ne finansų bendrovėms ir paskolos būstui įsigyti, o lūkesčiai dėl paskolų portfelio kokybės perspektyvų išliko pozityvūs. Per ketvirtį gana ženkliu augimu ir toliau išsiskyrė namų ūkių indėliai, o ne finansų įmonių indėlių augimas per ketvirtį buvo nedidelis – todėl bankų likvidumo situacija išlieka labai gera, o didžiuosiuose bankuose likvidumas yra netgi perteklinis. Lietuvos bankas vertino, kaip kredito įstaigos valdo informacinių ir ryšių technologijų (IRT) ir saugumo riziką: trims sritims (IRT operacijų saugumui, saugumo stebėsenai ir reagavimui bei prieigos teisių valdymo apsaugai) kredito įstaigos turėtų skirti papildomą dėmesį.

2021 m. trečiojo ketvirčio pabaigoje Lietuvoje banko arba specializuoto banko licencijas turėjo 12 bankų, o kaip užsienio bankų filialai veikė 6 bankai. 2021 m. spalio mėn. pabaigoje Europos Centrinis Bankas, Lietuvos banko teikimu, suteikė specializuoto banko licenciją Saldo Finance UAB, kuris tapo aštuntu finansų rinkos dalyviu, gavusiu tokią licenciją. Šiuo metu Lietuvos bankas kartu su Europos Centrinio Banku nagrinėja dar 10 paraiškų gauti specializuoto banko licenciją.

Bankų sektorius išlieka koncentruotas, tačiau naujieji rinkos dalyviai vis didina turimą turtą.

Didžiausi bankai AB SEB bankas ir „Swedbank“, AB, užima 64,4 proc. rinkos, o užsienio bankų filialai, tarp kurių dominuoja Luminor Bank AS Lietuvos skyrius, užima 23,1 proc. rinkos. Per pastaruosius keletą metų veiklą pradėję 7 bankai trečiąjį ketvirtį toliau augino užimamą rinkos dalį ir šiuo metu užima jau 2,3 proc. rinkos pagal turtą (prieš metus – 0,6 % rinkos).

Per ketvirtį bankų turto struktūra kito nežymiai, turto augimui didžiausią įtaką darė augusios paskolos, taip pat toliau didėjusios bankų lėšos kredito įstaigose ir Lietuvos banke. Palyginti su praėjusiu ketvirčiu, bendra lėšų bankuose (įskaitant lėšas centriniam banke) suma išaugo dar 498 mln. Eur, arba 3,3 proc. 2021 m. spalio 1 d. duomenimis, bankai Lietuvos banke laikė 12,7 mlrd. Eur, o kredito įstaigose 2,7 mlrd. Eur lėšų, taip pat jie turėjo beveik 0,5 mlrd. Eur grynujų pinigų. Kaip ir pastaruosius laikotarpius, lėšos bankuose toliau sudaro didelę bankų turto dalį – net 39,2 proc. jo laikoma grynujų pinigų, lėšų centriniam banke ar kitose kredito įstaigose forma.

Paskolų portfelis 2021 m. trečiąjį ketvirtį augo visuose segmentuose: paskolos ne finansų bendrovėms po traukimosi 2020 m. didėjo antrą ketvirtį iš eilės – išaugo 354 mln. Eur (4,4 %), paskolos namų ūkiams išaugo 294 mln. Eur (2,6 %).

Paskolų portfelio kokybės rodikliai toliau gerėjo. Neveiksnių paskolų namų ūkiams dalis per 2021 m. trečiąjį ketvirtį taip pat toliau mažėjo – 0,1 proc. punkto – iki 1,2 proc. Ne finansų bendrovių neveiksnių paskolų dalis sumažėjo 0,4 proc. punkto – iki 2,0 proc. Pirmojo ir antrojo karantinų metu augusi dėl skolininkų finansinės būklės pertvarkytų ne finansų bendrovių paskolų dalis 2021 m. trečiąjį ketvirtį sumažėjo 1,1 proc. punkto – iki 4,7 proc.

Per trečiąjį ketvirtį **bankų lūkesčiai dėl paskolų portfelio kokybės perspektyvų išliko pozityvūs.** Tai atspindi mažėję specialieji atidėjiniai ne finansų bendrovių veiksmų paskolų tikėtiniams kredito nuostoliams (sumažėjo 1,8 mln. Eur). Nors atidėjiniai veiksniams namų ūkių paskoloms išaugo 12 mln. Eur, tačiau ne dėl su kredito rizika susijusių priežasčių. Specialieji atidėjiniai neveiksniams paskoloms (bendrai ne finansų bendrovių ir namų ūkių) sumažėjo 19,7 mln. Eur, tačiau daugiausia tai lėmė blogų paskolų nurašymai.

Dėl COVID-19 pertvarkytų paskolų (paskolų su įmokų atidėjimais) likutis per trečiąjį ketvirtį sumažėjo 62 proc. – iki 34 mln. Eur.

Bankų įsipareigojimus toliau didina augantys indėliai, tiesa, jų metinis augimo tempas per ketvirtį sulėtėjo iki 16,3 proc. Visi indėliai bankuose per ketvirtį padidėjo 910 mln. Eur, arba 2,8 proc., ir išliko pagrindiniu bankų finansavimosi šaltiniu, sudarančiu beveik 88 proc. visų įsipareigojimų. Dėl vieno banko aktyvaus dalyvavimo Europos Centrinio Banko (ECB) vykdomoje tikslinėje ilgesnės trukmės refinansavimo programoje centrinio banko indėliai didėjo dar 447 mln. Eur.

Namų ūkių indėliai ir toliau išsiskyrė gana ženkliu augimu, o ne finansų įmonių indėlių augimas per ketvirtį buvo nedidelis. Didžiausia indėlių dalis – namų ūkių indėliai išaugo 552 mln. Eur (2,9 %) – iki 19,6 mlrd. Eur ir, 2021 m. spalio 1 d. duomenimis, sudarė beveik 59 proc. visų indėlių. Per metus namų ūkių indėlių pagausėjo 3,4 mlrd. Eur, arba 21,1 proc. Taip pat trečiąjį ketvirtį augo ir valdžios sektoriaus institucijų (8,8 %), ir kitų finansų bendrovių indėliai (5,4%), kurie paprastai pasižymi didesniais svyravimais. O ne finansų bendrovių indėliai per ketvirtį didėjo tik 38 mln. Eur, arba 0,4 proc., o per metus jie išaugo beveik 1,2 mlrd. Eur, arba 14 proc.

Trečiojo ketvirčio duomenimis, Lietuvos bankų sektoriaus uždirbtas pelnas siekė 247,2 mln. Eur ir buvo 34,1 mln. Eur, arba 16 proc., didesnis negu 2020 m. tuo pačiu laikotarpiu. Pelningai dirbo 12 bankų ar užsienio bankų filialų, nuostolingai – 5 rinkos dalyviai. Visi nuostolingai dirbantys rinkos dalyviai bankinę veiklą yra pradėję palyginti neseniai (per pastaruosius kelis metus), todėl jų išlaidos viršija gautas pajamas. Visi nuostolingai dirbę bankai bendrai patyrė 5,4 mln. Eur nuostolį.

Bankų pelno padidėjimui didelę įtaką ir toliau darė paskolų vertės sumažėjimo išlaidų atkūrimas, dėl kurio bankai šiais metais gavo 10,6 mln. Eur pajamų. Palyginimui, prieš metus bankai buvo patyrę 48,2 mln. Eur vertės sumažėjimo išlaidų. Trečiojo ketvirčio pabaigoje, palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu, grynosios palūkanų pajamos dėl perteklinio likvidumo valdymo sąnaudų (neigiamų palūkanų už likvidžiausias lėšas Lietuvos banke, lėšas kitose kredito įstaigose) sumažėjo 16,8 mln. Eur, arba 4,2 proc., o grynosios paslaugų bei komisinių pajamos padidėjo 17,5 mln. Eur, arba 10,3 proc. Tokį augimą labiausiai lėmė per metus 18 mln. Eur, arba 13,1 proc., išaugusios gautos pajamos, susijusios su mokėjimo paslaugomis, nes praeitų metų antrąjį ketvirtį šios rūšies pajamos buvo labai sumažėjusios dėl šalyje įvesto karantino.

Bankų administracinės išlaidos padidėjo 181,8 mln. Eur (67,7 %), tiesa, tokį augimą labiausiai nulėmė vieno rinkos dalyvio pastebimai išaugusios administracinės išlaidos, kurios anksčiau būdavo įtraukiamos į patronuojančiojo banko balansą. Pašalinus šį veiksnį ir įvertinus naujų veiklą pradėjusių bankų išlaidas, bankų administracinės išlaidos 2021 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu, padidėjo 27,5 mln. Eur (10,5 %), iš jų personalo išlaidų augimas siekė 7,1 mln. Eur (4,9 %).

Nepaisant išaugusio pelno, bankų pelningumo ir efektyvumo rodikliai pablogėjo, o didžiausią įtaką tam padarė augusios tiek administracinės, tiek palūkanų išlaidos. Efektyvumo rodiklis, rodantis išlaidų ir pajamų santykį, 2021 m. spalio 1 d. sudarė 60,6 proc., per metus jo reikšmė padidėjo (pablogėjo) 13,7 proc. p. To priežastys yra susijusios su vieno iš bankų pasikeitusia praktika išlaidas įtraukti į vietos banko, o ne patronuojančiojo banko balansą. Prie blogesnio veiklos efektyvumo prisideda ir neseniai veiklą pradėję bankai, kurių veiklos pradžios išlaidos dažnu atveju yra didesnės negu uždirbamos pajamos. Turto grąža, 2021 m. spalio 1 d. duomenimis, palyginti su laikotarpiu prieš metus, sumažėjo 0,02 proc. p. (iki 0,84 %), nuosavybės grąža – 0,32 proc. p. (iki 10,83 %).

Bankų kapitalo pakankamumo lygis ir toliau tebėra aukštas. Nors per ketvirtį bankų sektoriaus kapitalo pakankamumo rodiklis dėl išaugusių rizikos pozicijų ir sumažėjo 0,5 proc. p., jis išliko aukštas ir, 2021 m. spalio 1 d. duomenimis, siekia 22,6 proc. Lietuvoje veikiančiuose bankuose toliau dominuoja tik aukščiausio lygio kapitalo priemonės: bendro 1 lygio nuosavo kapitalo (CET1) rodiklis sudarė net 22,3 proc.

Visi bankai vykdė jiems nustatytus individualius kapitalo pakankamumo reikalavimus. Bankų likvidumo padėtis tebėra labai gera, o didžiuosiuose bankuose likvidumas yra netgi perteklinis. Mažiesiems bankams tenka konkuruoti pritraukiant gyventojų indėlius, o didiesiems bankams išlieka aktualus perteklinio likvidumo valdymo sąnaudų sumažinimas. 2021 m. trečiąjį ketvirtį bankų sektoriaus padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis (angl. *liquidity coverage ratio*, LCR) nežymiai didėjo nuo 440 proc. iki 450 proc. Bankų LCR rodiklis daugiau negu keturis kartus viršijo nustatytą minimumą ir toliau buvo vienas aukščiausių euro zonoje. Optimizuojant likvidumo valdymą bankų likvidumo atsarga per ketvirtį nežymiai mažėjo, o LCR rodiklio augimą lėmė grynojo netenkamų pinigų srauto sumenkimas atskiruose bankuose. Jau antrą ketvirtį iš eilės (pradedant 2021 m. liepos 1 d. duomenimis), galioja dar vienas privalomas vykdyti likvidumo reikalavimas: grynojo stabilaus finansavimo rodiklis (angl. *net stable funding ratio*, NSFR), kurio reikšmė turi

būti ne mažesnė nei 100 proc. NSFR rodikliu vertinamas kredito įstaigų likvidumas ilgesniuoju laikotarpiu, tai yra bankai privalo turėti pakankamai pastovaus finansavimo, kad jo pakaktų finansavimo poreikiams patenkinti vienu metų laikotarpiu tiek įprastomis, tiek nepalankiomis sąlygomis. Visi bankai su pakankamu rezervu vykdė NSFR rodiklį, o bankų sektoriaus NSFR per ketvirtį nežymiai menko nuo 200 proc. iki 194 proc. ir buvo gerokai didesnis, nei reikalaujama. Augant konkurencijai, mažiesiems bankams darosi sunkiau pritraukti terminuotuosius gyventojų indėlius, todėl tenka mokėti aukštesnes, iki 1,5 proc. (už 12 mėn. terminuotuosius indėlius) siekiančias palūkanas, o didiesiems bankams indėlių pavyksta pritraukti net ir mokant nedideles palūkanas arba jų visiškai nemokant.

Lietuvos bankas įvertino, kaip kredito įstaigos valdo informacinių ir ryšių technologijų (IRT) ir saugumo riziką. Analizė apėmė 8 bankus ir dvi centrines kredito unijas. Buvo įvertintos šešios saugumo sritys, sudarančios kibernetinių rizikų atsparumo pagrindą: 1) informacijos saugumo politika; 2) informacijos saugumo peržiūra, vertinimas ir testavimas; 3) saugumo mokymai ir informuotumo didinimas; 4) IRT operacijų saugumas; 5) loginės prieigos apsauga; 6) saugumo stebėseną ir reagavimas. Rezultatai parodė, kad trimis sritims – IRT operacijų saugumas, saugumo stebėseną ir reagavimas bei prieigos teisių valdymo apsauga – kredito įstaigos turėtų skirti papildomą dėmesį.

Lietuvos bankas interneto svetainėje lb.lt kas ketvirtį viešai skelbia informaciją apie kiekvieno banko pagrindinius veiklos rodiklius ir veiklos riziką ribojančių normatyvų vykdymą. Ją rasite [čia](#).

Priedas. Pagrindiniai bankų sektoriaus rodikliai¹

1 lentelė. Pagrindiniai balanso ataskaitos straipsniai

Eil. nr.	Rodiklis	2020 10 01, mln. Eur	2021 07 01, mln. Eur	2021 10 01, mln. Eur	Pokytis per ketvirtį, proc.	Pokytis per metus, proc.
1.	Turtas	35 251,5	39 232,8	40 599,4	3,5	15,2
1.1.	Skolos vertybiniai popieriai	1 727,3	2 837,9	2 946,3	3,8	70,6
1.2.	Nuosavybės vertybiniai popieriai	121,9	98,5	92,6	-6,0	-24,0
1.3.	Išvestinės finansinės priemonės	53,1	53,3	75,4	41,6	42,1
1.4.	Grynieji pinigai	438,3	471,1	459,8	-2,4	4,9
1.5.	Lėšos centriniuose bankuose	9 565,3	12 475,8	12 709,1	1,9	32,9
1.6.	Lėšos kredito įstaigose	2 784,5	2 483,1	2 747,5	10,6	-1,3
1.7.	Klientams suteiktos paskolos (su lizingu)	19 915,1	20 440,0	21 206,3	3,7	6,5
1.7.1.	Valdžios sektoriaus institucijoms	318,9	323,5	339,2	4,8	6,4
1.7.2.	Kitoms finansų bendrovėms	528,8	607,2	710,0	16,9	34,3
1.7.3.	Ne finansų bendrovėms	8 321,4	8070,1	8 424,2	4,4	1,2
1.7.4.	Namų ūkiams	10 746,0	11 439,2	11 732,9	2,6	9,2
1.7.4.1.	iš jų paskolos būstui įsigyti	8 652,8	9 303,5	9 535,9	2,5	10,2
1.8.	Kitos turto pozicijos	646,2	373,0	362,4	-2,9	-43,9
2.	Įsipareigojimai ir nuosavybė	35 251,5	39 232,8	40 599,4	3,5	15,2
2.1.	Centrinių bankų indėliai	180,0	1 179,1	1 626,5	37,9	803,6
2.2.	Įsipareigojimai kredito įstaigoms	2 330,7	1 185,0	1 017,8	-14,1	-56,3
2.3.	Išvestinės finansinės priemonės	67,4	49,5	63,1	27,5	-6,4
2.4.	Indėliai	28 691,7	32 453,5	33 363,8	2,8	16,3
2.4.1.	Valdžios sektoriaus institucijų	3 374,8	3 045,8	3 314,2	8,8	-1,8
2.4.2.	Kitų finansų bendrovių	838,6	946,2	997,3	5,4	18,9
2.4.3.	Ne finansų bendrovių	8 284,1	9 405,4	9 443,7	0,4	14,0
2.4.4.	Namų ūkių	16 194,2	19 056,2	19 608,6	2,9	21,1
2.5.	Išleisti skolos vertybiniai popieriai	23,1	22,8	24,6	7,7	6,5
2.6.	Kitos įsipareigojimų pozicijos	1 621,1	1 798,5	1 860,3	3,4	14,8
2.7.	Nuosavybė	2 337,4	2 544,3	2 643,3	3,9	13,1

Šaltinis: Lietuvos bankas.

¹ Bankams dėl svarbių priežasčių pakoregavus ataskaitas, apžvalgos duomenys po šios datos gali būti atnaujinami.

2 lentelė. Pagrindiniai pelno (nuostolio) ataskaitos straipsniai

Eil. nr.	Rodiklis	2020 10 01, mln. Eur	2021 07 01, mln. Eur	2021 10 01, mln. Eur	Pokytis per ketvirtį, proc.	Pokytis per metus, proc.
3.	Einamųjų metų pelnas	213,1	153,1	247,2	-	16,0
3.1.	Grynosios palūkanų pajamos	399,4	252,1	382,6	-	-4,2
3.2.	Grynosios paslaugų ir komisinių pajamos	169,5	120,1	186,9	-	10,3
3.3.	Administracinės išlaidos	268,6	298,2	450,4	-	67,7
3.4.	Paskolų vertės sumažėjimas	48,2	-14,2	-10,6	-	-

Šaltinis: Lietuvos bankas.

3 lentelė. Kiti bankų veiklos rodikliai

Eil. nr.	Rodiklis	2020 10 01, proc.	2021 07 01, proc.	2021 10 01, proc.	Pokytis per ketvirtį, proc. p.	Pokytis per metus, proc. p.
4.	Kapitalo pakankamumo rodiklis	22,45	23,10	22,63	-0,47	0,18
5.	1 lygio kapitalo pakankamumo rodiklis	22,07	22,83	22,34	-0,49	0,27
6.	Padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis	570,64	440,29	449,98	-9,69	-120,66
7.	Grynojo pastovaus finansavimo rodiklis	-	199,87	194,31	-5,56	-
8.	Sverto rodiklis	7,26	6,93	6,75	-0,18	-0,51
9.	Grynoji palūkanų marža	1,64	1,30	1,31	0,01	-0,33
10.	Turto grąža	0,86	0,80	0,84	0,04	-0,02
11.	Nuosavybės grąža	11,15	10,42	10,83	0,41	-0,32
12.	Efektyvumo rodiklis	46,93	63,33	60,62	-2,71	13,68
13.	Neveiksnius skolos priemonės	1,53	0,90	0,78	-0,12	-0,75

Šaltinis: Lietuvos bankas.